

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 7. marts 2012
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Esben Haugland
Sagsnr.: 2012-0030-0623
Dok.: 346164

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 487 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 14. februar 2012. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karsten Lauritzen (V).

Morten Bødskov

/

Carsten Kristian Vollmer

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 487 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Ministeren bedes redegøre for den nuværende retstilstand, for det tilfælde at en HIV-smittet, forsættigt eller uagtsomt, udsætter en uvidende person for smittefare gennem ubeskyttet seksuelt samkvem.”

Svar:

Justitsministeriet har den 8. november 2011 sendt et notat fra Arbejdsgruppen om overførsel af smitte med hiv/aids til bl.a. Retsudvalget (Alm. del – bilag 80).

I notatet konkluderer arbejdsgruppen, at (udsættelse af fare for) overførsel af hiv-smitte som udgangspunkt ikke længere er strafbar. Arbejdsgruppen har i den forbindelse bl.a. anført følgende:

”3. Gældende ret

3.1. Ved lov nr. 431 af 1. juni 1994 blev straffelovens § 252 udvidet med et nyt stk. 2, så bestemmelsen i sin helhed fik følgende ordlyd:

”§ 252. Den, der for vindings skyld, af grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde forvolder nærliggende fare for nogens liv eller førlighed, straffes med fængsel indtil 8 år.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der på hensynsløs måde gentagne gange eller under i øvrigt særligt skærpende omstændigheder forvolder fare for, at nogen smittes med en livstruende og uhelbredelig sygdom.”

Stk. 2 blev indsat på baggrund af Højesterets dom af 14. april 1994 (UfR 1994.520 H), hvor Højesteret afgjorde, at en hiv-smittet mand, der gentagne gange havde haft ubeskyttet seksuel omgang med en række kvinder, uanset at han var bekendt med at være smittet med hiv, ikke kunne straffes efter straffelovens § 252 (nu § 252, stk. 1).

(...)

Ifølge forarbejderne til straffelovens § 252, stk. 2, således som bestemmelsen blev udformet ved lovændringen i 1994, indebar udtrykket ”livstruende og uhelbredelig”, at det skulle være overvejende sandsynligt, at personer, der blev smittet med sygdommen, i almindelighed ville afgå ved døden inden for et kortere åremål, det vil sige inden for maksimalt 10-15 år.

I de følgende år blev der indført en ny og forbedret behandling af hiv-smittede og aids-syge (den såkaldte kombinationsbe-

handling). Behandlingen medførte en markant nedgang i både antallet af personer, der blev diagnosticeret med aids, og antallet af personer, der døde af sygdommen. I 2001 oplyste Sundhedsstyrelsen, at det måtte forventes, at af de personer, der på det tidspunkt blev smittet med hiv, ville mindre end 15 pct. dø af sygdommen inden for 10-15 år.

Straffelovens § 252, stk. 2, blev herefter ændret ved lov nr. 468 af 7. juni 2001. Formålet var at sikre, at der fortsat – uanset de forbedrede behandlingsmuligheder for hiv/aids, der indebar, at forudsætningerne i lovforarbejderne fra 1994 ikke længere var opfyldt – kunne pålægges straf til personer, som forvolder fare for, at andre smittes med hiv/aids. Lovændringen betød, at der samtidig blev indsat et nyt stk. 3, sådan at § 252 fik følgende ordlyd, som fortsat er gældende:

”§ 252. Med fængsel indtil 8 år straffes den, der for vindings skyld, af grov kåthed eller på lignende hensynsløs måde volder nærliggende fare for nogens liv eller førlighed.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der på hensynsløs måde forvolder fare for, at nogen smittes med en livstruende og uhelbredelig sygdom.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter efter forhandling med sundhedsministeren, hvilke sygdomme der er omfattet af stk. 2.”

Som det fremgår, indebar ændringen, at straffelovens bestemmelse om forvoldelse af fare for smitte med en livstruende og uhelbredelig sygdom blev udformet med en bemyndigelse til justitsministeren til efter forhandling med sundhedsministeren at fastsætte, hvilke sygdomme der skal være omfattet af § 252, stk. 2. Ved bekendtgørelse nr. 547 af 15. juni 2001 om livstruende og uhelbredelige sygdomme omfattet af straffelovens § 252, stk. 2, blev det i den forbindelse bestemt, at hiv/aids er omfattet af straffelovens § 252, stk. 2 (ingen andre sygdomme har på noget tidspunkt været omfattet af bekendtgørelsen).

(...)

5. Arbejdsgruppens vurdering af gældende dansk ret

5.1. Som det fremgår ovenfor, følger det af forarbejderne til den gældende bestemmelse i straffelovens § 252, stk. 2, at det er en forudsætning for, at en sygdom kan være omfattet af bestemmelsen, at sygdommen uanset rettidig, sædvanlig lægelig behandling med overvejende sandsynlighed medfører døden for personer, der smittes med sygdommen, herunder at den forventede levetid for et flertal af de smittede bliver mærkbart reduceret som følge af smitten.

De sundhedsfaglige oplysninger, der nu foreligger, viser efter arbejdsgruppens opfattelse, at denne forudsætning om reduceret levealder mv. ikke længere er opfyldt. Arbejdsgruppen lægger herved vægt på oplysningerne om, at levetiden for en velbehandlet hiv-smittet ikke adskiller sig fra en alders- og kønsmatched baggrundsbefolkning, og at rettidig behandling nu er så effektiv og veltolereret (det vil sige normalt uden væsentlige bivirkninger), at skønsmæssigt 85-90 pct. af patienterne kan leve et normalt liv under skyldig hensyntagen til daglig medicinindtagelse.

På den baggrund er det arbejdsgruppens opfattelse, at det retlige grundlag for den bekendtgørelse, der er udstedt i medfør af straffelovens § 252, stk. 3, ikke længere er til stede. Bekendtgørelsen bør derfor efter arbejdsgruppens opfattelse ophæves.

Det kan tilføjes, at der i besvarelsen af 11. februar 2011 af spørgsmål nr. 104 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg som ovenfor anført blev givet udtryk for, at de foreliggende sundhedsfaglige oplysninger klart synes at pege på, at forudsætningen for, at en sygdom kan være omfattet af straffelovens § 252, stk. 2 og 3, ikke længere er til stede. Det fremgår endvidere af besvarelsen, at Rigsadvokaten og Direktoratet for Kriminalforsorgen i lyset af det anførte har fundet det rigtigt at tage skridt til at sikre, at strafferetlig forfølgning og straffuldbyrdelse af sager, som er omfattet af straffelovens § 252, stk. 2 og 3, og som måtte versere for tiden, indtil videre stilles i bero.

5.2. At det retlige grundlag for bekendtgørelsen ikke længere er til stede betyder, at der ikke længere er mulighed for at idømme straf efter straffelovens § 252, stk. 2 og 3.

Der rejser sig herefter bl.a. det spørgsmål, om andre lovbestemmelser giver hjemmel til at straffe den, der udsætter andre for risiko for smitte med hiv/aids.

Herom bemærkes, at Højesteret med sin dom fra 1994, der dannede baggrund for ændringen af straffelovens § 252, jf. pkt. 3.1 ovenfor, må antages at have slået fast, at straffelovens almindelige bestemmelser om legemsangreb og fareforvoldelse ikke kan anvendes ved seksuel overførsel af hiv-smitte. I den konkrete sag blev den pågældende således alene dømt for overtrædelse af forbuddet i straffelovens § 222, stk. 1, mod sex med mindreårige, idet nogle af de piger, han havde haft samleje med, var under 15 år. Højesteret lagde samtidig ved udmålingen af straffen for disse forhold vægt på den hiv-smitte, som tiltalte udsatte de mindreårige piger for.

Hvis en person stikker en anden med en hiv-inficeret kanyle mod dennes vilje, kan det efter omstændighederne være vold og vil da – alt efter omstændighederne – kunne straffes efter straffelovens §§ 244 eller 245, og det vil efter arbejdsgruppens

opfattelse kunne betragtes som en skærpende omstændighed ved strafudmålingen, at kanylen er hiv-inficeret. På tilsvarende måde vil det i en sag om voldtægt kunne betragtes som en skærpende omstændighed, hvis gerningsmanden er hiv-smittet og i forbindelse med voldtægten har udsat offeret for smitterisiko.

Efter straffelovens § 192 straffes med fængsel indtil 3 år den, som ved overtrædelse af de forskrifter, der ved lov eller i medfør af lov er givet til forebyggelse eller modarbejdelse af smitsom sygdom, forvolder fare for, at sådan sygdom vinder indgang eller udbredes blandt mennesker. Bestemmelsens anvendelse forudsætter, at faren er forvoldt ved overtrædelse af udtrykkelige forskrifter, som sigter mod at hindre sygdommens udbredelse. Der findes ikke sådanne forskrifter vedrørende hiv/aids, og straffelovens § 192 er derfor ikke relevant i denne sammenhæng. Det skal i den forbindelse bemærkes, at epidemiloven ikke omfatter hiv/aids, idet denne lov tager sigte på visse sygdomme, hvor bl.a. bredere samfundsmæssige foranstaltninger kan være egnede til at hindre smittespredning (f.eks. i forhold til sygdomme, hvor smitte kan spredes ved almindelig, menneskelig kontakt).

Sammenfattende er det arbejdsgruppens konklusion, at ophævelse af den bekendtgørelse, der er udstedt i henhold til straffelovens § 252, stk. 3, indebærer, at (udsættelse af fare for) overførsel af hiv-smitte ikke i sig selv vil være strafbar.

Hvis (udsættelse af fare for) overførsel af hiv-smitte sker i forbindelse med en strafbar handling som f.eks. vold, sex med mindreårige eller voldtægt, er det arbejdsgruppens opfattelse, at dette – også efter bekendtgørelsens ophævelse – efter omstændighederne kan tillægges skærpende betydning ved udmålingen af straffen.”

I overensstemmelse med arbejdsgruppens anbefaling er bekendtgørelse nr. 547 af 15. juni 2001 (udstedt i medfør af straffelovens § 252, stk. 3) nu ophævet, jf. herved bekendtgørelse nr. 1040 af 8. november 2011.

Det tilføjes, at arbejdsgruppens notat har været sendt i høring blandt relevante myndigheder og organisationer. I lyset heraf er regeringen for tiden ved at overveje, om der bør tages nye initiativer på området, herunder af lovgivningsmæssig karakter.